

Зміст практичних занять навчальної дисципліни «Педагогіка»

КРЕДИТ I. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ.

Практичне заняття № 1. Предмет педагогіки, завдання навчального курсу (2 год.)

МЕТА: ознайомити студентів з етапами становлення та розвитку педагогіки як науки, з її видатними діячами; визначити систему педагогічних наук та її зв'язок з іншими науками; досягти засвоєння основних категорій педагогіки; сприяти розвитку педагогічного мислення майбутніх вчителів.

ПЛАН

1. Педагогіка як наука. Предмет педагогіки, основні педагогічні категорії (виховання, освіта, навчання).
2. Виникнення і розвиток педагогічної науки. Видатні педагоги.
3. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
4. **Мікродискусія.** Як ви розумієте слова К.Д. Ушинського "Педагогіка - не наука, а мистецтво, - найширше, складне, найвище і найнеобхідніше з усіх мистецтв"?

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: педагогіка, виховання, освіта, навчання, розвиток, народна педагогіка, етнопедагогіка, світська педагогіка, педологія, дефектологія, сурдопедагогіка, логопедія, тифлопедагогіка, олігофренопедагогіка.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Я.А.Коменський – основоположник педагогічної науки.
2. В.О.Сухомлинський – видатний педагог-гуманіст двадцятого століття.
3. Педагогіка як наука і мистецтво.
4. Значення зв'язків педагогіки з іншими науками (на вибір студента – на прикладі філософії, психології, математики тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.:Академія. – 2003. – Розділи 1.1,1.2.
2. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка. – К.:Вища шк. – 1986. – С. 4–16.
3. Педагогіка / В.М.Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця. – 2001. – С. 6–14
4. Педагогіка / За ред. Ярмаченка М.Д. – К.: Вища шк. – 1986. – С. 5–38.
5. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. – К.:Освіта. – 1985.
6. Фіцула М.М. Педагогіка. – К.:Академія. – 2002. – Розділи 1.1, 1.2.

Практичне заняття № 2. Методи науково-педагогічних досліджень (2 год.).

МЕТА: ознайомити студентів з методами педагогічних досліджень; сформувати вміння користуватися цими методами у своїй практичній діяльності; сприяти розвитку педагогічного мислення майбутніх вчителів.

ПЛАН

1. Поняття про науково-педагогічне дослідження – особливості, критерії ефективності та вимоги.
2. Методологічні основи педагогіки
3. Методи емпіричного дослідження в педагогіці та їх характеристика
4. Мікровиступи студентів з актуальних проблем педагогіки (за матеріалами періодичної преси).

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: науково-педагогічне дослідження; методи та методика науково-педагогічних досліджень; спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування, вивчення продуктів діяльності, соціометрія, психолого-педагогічний експеримент; етапи науково-педагогічного дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вікова та педагогічна психологія / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук. – К.:Просвіта. – 2001. – С. 40–61.
2. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.:Академія. – 2003. – С. 34–88.
3. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с. – С. 31-41. – [Електронний ресурс.] – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
4. Педагогіка / В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця. – 2001. – С.14–30.
5. Фіцула М.М.Педагогіка. – К.:Академія. – 2002. – С. 44–62.

Практичне заняття № 3. Розвиток, виховання і формування особистості (2 год.)

МЕТА: сформуванню у студентів умінь виявляти та аналізувати потенційні можливості розвитку учня, проектувати, конструювати процес розвитку особистості, налагоджувати спілкування з дітьми, організувати навчально-розвиваючу діяльність.

ПЛАН

1. Процес розвитку і формування особистості. Спадковість і розвиток. Вплив середовища на розвиток і формування особистості.
2. Розвиток і виховання. Технократична і натуралістична парадигми виховання.
5. Діяльність як чинник розвитку особистості. Провідні види діяльності школярів. Роль активності у розвитку особистості.
6. Основні теорії розвитку особистості: біогенетичні, соціогенетичні, взаємодії факторів, персоналістичні.
7. Вікові періоди розвитку особистості та індивідуальні особливості учнів, їх врахування у навчально-виховному процесі.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: розвиток, види розвитку, формування, виховання, людина, особа, персону, індивід, особистість, індивідуальність, спадковість, гени, задатки, успадкування біологічне, успадкування соціальне, соціалізація, розвиток людини, формування особистості, рушійні сили розвитку, діяльність, спілкування.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Основні виховні проблеми підліткового віку.
2. Старші школярі та особливості їх виховання.
3. Поняття «акселерація» і «ретардація».
4. Провідні види діяльності школярів.
5. Основні види діяльності, в яких формується творча особистість.
6. Міжособистісні відносини в процесі основних видів людської діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вікова та педагогічна психологія / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук. – К.: Просвіта. – 2001. – С. 40–61.
2. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.: Академія. – 2003. – С. 34–88.
3. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с. – С. 108-122. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
4. Педагогіка / В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця. – 2001. – С.14–30
5. Фіцула М.М. Педагогіка. – К.: Академія. – 2002. – С. 44–62.

КРЕДИТ II. ДИДАКТИКА - ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ.

Практичне заняття № 4. Сутність процесу навчання (2 год.)

МЕТА: домогтися засвоєння студентами понять «методологічні основи, структура, сутність, функції навчання», ознайомити їх з різними підходами до визначення структури навчання, розвивати гностичні вміння (аналізувати, порівнювати, виділяти головне).

ПЛАН

1. Сутність, етапи, структура і функції навчання.
2. Психологічні основи процесу навчання: структура діяльності вчителя і діяльності учнів.
3. Навчання і пізнавальний розвиток особистості.
4. Мотивація навчання. Пізнавальний інтерес, умови його розвитку в навчанні.
5. Етапи та рівні засвоєння знань. Формування понять. Формування вмінь і навичок.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: методологічна основа процесу навчання, функції навчання, рушійна сила навчального процесу, логіка навчального процесу, мотиви навчання, структура процесу навчання, учіння, викладання, типологія навчання: догматичний, пояснювально-ілюстративний тип навчання, програмоване навчання, проблемне навчання, модульне навчання, закономірності навчання, оптимізація та інтенсифікація процесу навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.: Академія, 2003. – С. 261-269.
2. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с. – С. 31-41. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
3. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. – К.: Знання-Прес, 2003. – С. 64-78.
4. Педагогіка/ В.М. Галузьяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця, 2001. – С. 50-59.
5. Теорія освіти і навчання (дидактика) / За ред. Грицяя Ю.О. – Миколаїв, 1993. – С. 6-57.
6. Фіцула М.М. Педагогіка. – К.: Академія, 2002. – С. 75-90.
7. Щербань П.М. Прикладна педагогіка. – К.: Вища шк., 2002. – С. 36-42.

Практичне заняття № 5. Зміст шкільної освіти (2 год.)

МЕТА: визначати особливості змісту освіти в сучасній загальноосвітній школі; аналізувати навчальні плани та навчальні програми для школи; обґрунтовувати характерні особливості побудови підручників для загальноосвітньої школи.

ПЛАН

1. Поняття змісту освіти, його історичний характер.
2. Теорії формування змісту освіти.
3. Фактори, що детермінують формування змісту освіти.
4. Принципи та критерії відбору змісту освіти.
5. Шляхи оновлення змісту освіти в сучасних умовах розбудови загальноосвітньої школи.
6. Нормативні документи, що визначають зміст освіти.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: зміст освіти; теорія формальної освіти; теорія матеріальної освіти; прагматична освіта; національний компонент змісту освіти; навчальний план; навчальна програма; навчальний предмет.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі.
2. Взаємозв'язок загальної, політехнічної і професійної освіти.
3. Зміст освіти зарубіжної школи.

4. Підручник учора, сьогодні, завтра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.:Академія, 2003.
2. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с. – С. 123-130. – [Електронний ресурс.] – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
3. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. – К.:Знання-Прес,2003.
4. Педагогіка/ В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця,2001.
5. Теорія освіти і навчання(дидактика) / За ред. Грицяя Ю.О. – Миколаїв, 1993.
6. Фіцула М.М. Педагогіка. – К.:Академія,2002.
7. Щербань П.М. Прикладна педагогіка. – К.: Вища шк...,2002.

Практичне заняття № 6. Процес навчання. Співвідношення закономірностей, принципів і правил навчання (2 год.)

МЕТА: Ознайомити студентів із системою принципів навчання у сучасній дидактиці. Формувати уміння аналізувати навчальний процес з точки зору реалізації дидактичних принципів.

ПЛАН

1. Філософська суть понять «закон», «закономірність», «принцип», їх взаємозв'язок.
2. Зовнішні і внутрішні закономірності навчання.
3. Реалізація принципів навчання у навчальному процесі.
4. Поняття про правила навчання.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: закон, закономірність, принцип, правила, принципи навчання, зовнішні і внутрішні закономірності навчання.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Принцип наочності – як золоте правило дидактики.
2. Значення принципу свідомості й активності у процесі навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В.І. Дидактика. – К. : Либідь, 2005. – С.63-75.
2. Волкова Н.П. Педагогіка : Навч. посіб. Вид. 2-е, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007. – С.314-319.
3. Зайченко І.В.Педагогіка. Навч. посіб. для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., Освіта України; КНТ, 2008. – С.116.
4. Закони України: „Про освіту”; „Про загальну середню освіту”.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навч. посіб. 5-е вид., доп. і перероб. – К., 2007. – С.247-266.
6. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с. – [Електронний ресурс.] – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
7. Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посіб. для студентів вищ. пед. закладів освіти. – Тернопіль : Навчальна книга “Богдан”, 2008. – С.147-150.

Практичне заняття № 7. Методи і засоби навчання, їх характеристика (2 год.)

МЕТА: усвідомлення студентами сутності понять “методи”, “прийоми”, “засоби” навчання, їх взаємозв’язок; засвоєння студентами різних підходів до класифікації методів навчання та вироблення у них уміння свідомого оптимального вибору методів навчання з урахуванням конкретних умов навчальної діяльності.

ПЛАН

1. Поняття про методи навчання і їх класифікація.
2. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи стимулювання навчальної діяльності учнів.
4. Методи контролю і самоконтролю у навчанні.
5. Засоби навчання. Використання комп’ютерної техніки у навчанні.
6. Вибір оптимального поєднання методів і засобів навчання.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: методи навчання, засоби навчання, прийоми навчання, класифікація методів навчання, розповідь, пояснення, лекція, бесіда, демонстрація, ілюстрація, спостереження, лабораторна робота, вправа, інструктаж, робота з книгою, індукція, дедукція, аналіз, синтез, дослідний метод, аналітико-синтетичний метод, проблемний метод, частково-пошуковий метод.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

- Функції методів навчання

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В.І. Дидактика. – К. : Либідь, 2005.
2. Волкова Н.П. Педагогіка : Навч. посіб. Вид. 2-е, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007.
3. Зайченко І.В. Педагогіка. Навч. посіб. для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., Освіта України; КНТ, 2008.
4. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навч. посіб. 5-е вид., доп. і перероб. – К., 2007. – С.247-266.
5. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
6. Фіцула М. М. Педагогіка: Навч. посіб. для студентів вищ. пед. закладів освіти. – Тернопіль : Навчальна книга “Богдан”, 2008.

Практичне заняття № 8. РІЗНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ.

МЕТА: Ознайомити студентів з історією розвитку форм організації навчання, формувати поняття “види” та “форми організації навчання”; ознайомити з основною формою організації навчання, формувати поняття “типологія”, “структура” та “вимоги” до уроку, дати класифікацію, типологію, виділити особливості підготовки та проведення уроку; розкрити роль та значення оцінки наслідків навчально-пізнавальної діяльності учнів; підвести до розуміння важливості контролю успішності.

ПЛАН

1. Поняття „форми організації навчання”.
2. З історії розвитку форм організації навчання.
3. Урок – основна форма організації навчання:
 - а) типологія уроків;
 - б) структура уроку;
 - в) вимоги до сучасного уроку;
 - г) підготовка вчителя і учнів до уроку.
4. Тематичне та поурочне планування.
5. Шляхи вдосконалення класно-урочної системи навчання.
6. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів.

7. Позаурочні форми навчання: семінар, практикуми, факультатив, навчальна екскурсія, додаткові групові та індивідуальні заняття, предметні гуртки, домашня навчальна робота.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: форма організації навчання, індивідуальна форма навчання, групова форма навчання, белл-ланкастерська форма навчання, дальтон-план, бригадно-лабораторна форма навчання, позаурочні форми навчання, семінар, лекція, факультатив, практикум, домашня навчальна робота, екскурсія, гурткова робота; урок, типологія, структура, вимоги до уроку; класно-урочна система; навчально-пізнавальна діяльність учнів, контроль успішності знань учнів.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

- Види і форми організації навчання
- Вимоги та види домашніх завдань.
- Шляхи вдосконалення сучасного уроку.
- Сучасна проблема виконання домашніх завдань учнями.
- Проблема навчання обдарованих учнів.
- Причини неуспішності і шляхи їх подолання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.: Академія, 2003.
2. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
3. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. – К.: Знання-Прес, 2003.
4. Педагогіка/ В.М. Галузьяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця, 2001.
5. Теорія освіти і навчання(дидактика) / За ред. Грицяя Ю.О. – Миколаїв, 1993.
6. Фіцула М.М. Педагогіка. – К.: Академія, 2002.
7. Щербань П.М. Прикладна педагогіка. – К.: Вища шк., 2002.

Кредит III. Теоретичні основи педагогічного процесу виховання особистості.

Практичне заняття № 9. Процес виховання, його сутність (2 год.).

МЕТА: сформувати у студентів розуміння понять: "виховання", "самовиховання", "перевиховання", "мета виховання", "специфіка процесу виховання", "рушійні сили процесу виховання"; ознайомити їх з різними підходами до розуміння сутності та критеріїв ефективності виховання, розвивати педагогічне мислення.

ПЛАН

1. Особливості виховання та його рушійні сили.
2. Мета та завдання виховання.
3. Етапи процесу виховання.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: виховання, самовиховання, перевиховання, специфіка процесу виховання, мета виховання, рушійні сили виховання, об'єктивні фактори мети виховання, ефективність виховання, критерії вихованості дитини;

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

- Поняття "виховання" у широкому та вузькому значенні.
- Завдання естетичного виховання учнівської молоді.
- Завдання фізичного виховання учнівської молоді.
- Завдання трудового виховання учнівської молоді.
- Завдання екологічного виховання учнівської молоді.
- Розумове виховання учнівської молоді.
- Національно-патріотичне виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.: Академія, 2003.
2. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
3. Концепції національного виховання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/2041030/>
4. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. – К.: Знання-Прес, 2003.
5. Педагогіка/ В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця, 2001.
6. Теорія освіти і навчання (дидактика) / За ред. Гриця Ю.О. – Миколаїв, 1993.
7. Фіцула М.М. Педагогіка. – К.: Академія, 2002.
8. Щербань П.М. Прикладна педагогіка. – К.: Вища шк., 2002.

Практичне заняття № 10. Методи, прийоми, засоби виховання (2 год.).

МЕТА: дати уявлення про класифікацію методів виховання, встановити характер взаємозв'язку між ними; проаналізувати шляхи вдосконалення методів виховання, застосування їх при розв'язуванні педагогічних ситуацій, а також формувати навички аналізу, вміння порівнювати, узагальнювати, робити самостійні висновки.

ПЛАН

1. Поняття про методи, прийоми і засоби виховання.
2. Методи формування свідомості особистості.
3. Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки.
4. Методи стимулювання поведінки та діяльності.
5. Методи контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.
6. Прийоми педагогічного впливу.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: метод виховання; засіб та прийом виховання; класифікація методів виховання; методи формування свідомості особистості; методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки; методи стимулювання поведінки та діяльності; методи контролю та самоконтролю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.: Академія, 2003.
2. Практикум з педагогіки : Навчальний посібник: Видання 2-ге, доповнене і перероблене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченка. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 482 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/7574/1/Practic_pos.pdf
3. Концепції національного виховання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/2041030/>
4. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. – К.: Знання-Прес, 2003.
5. Педагогіка/ В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця, 2001.
6. Теорія освіти і навчання (дидактика) / За ред. Гриця Ю.О. – Миколаїв, 1993.
7. Фіцула М.М. Педагогіка. – К.: Академія, 2002.
8. Щербань П.М. Прикладна педагогіка. – К.: Вища шк., 2002.

Практичне заняття № 11. ОСОБИСТІСТЬ І КОЛЕКТИВ (2 год.).

МЕТА: сформувати у студентів розуміння динаміки та логіки розвитку колективу, обумовленості методів виховання особистості рівнем розвитку й організації колективу,

формувати уміння проектування розвитку колективу залежно від визначеного рівня його організації та організувати вплив колективу на особистість.

ПЛАН

1. Загальне поняття про дитячий колектив, його ознаки, функції.
2. Гармонійне поєднання індивідуальних, колективних і масових форм роботи в процесі виховання особистості. А.С.Макаренко та В.О.Сухомлинський про виховання особистості в колективі.
3. Структура, типи, динаміка розвитку колективу.
4. Особливості діяльності та спілкування в колективі.
5. Педагогіка співробітництва про створення класного колективу.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: колектив, первинний колектив, тимчасовий колектив, актив, органи самоврядування, лідер, перспектива, стадії розвитку колективу, функції колективу, шляхи виховання колективу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Виховання особистості. – У 2 кн. Особливості сімейного виховання.– К.:Либідь,2003.
2. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.:Академія, 2003. – С.180-192
3. Гільбух Ю.З, КиричукО.В. Шкільний клас: Як пізнавати і виховувати його душу. – К.:Перспектива,1996. – Розд.2.
4. Державна національна програма „Освіта(Україна 21 століття). – К.,1994.
5. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – №6. – С.18-26.
6. Концепція виховання дітей і молоді в Національній системі освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 1996. – №13.
7. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. – Харків : ОВС,2002. – С.147-197.
8. Практична педагогіка виховання /За ред.М.Ю.Красовицького. – Івано-Франківськ: Плай, 2000. – С.133-156.
9. Фіцула М.М. Педагогіка. – К.:Академія, 2002. – С.347-364.

Практичне заняття № 12. ОСНОВИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ.

МЕТА: сприяти розумінню у студентів типів сучасної сім'ї, обумовленості методів виховання, усвідомити значення, зміст, методи сімейного виховання педагогічні умови успішного виховання дітей у сім'ї..

ПЛАН

1. Характеристика типів сучасної сім'ї: повна, неповна, прийомна.
2. Сім'я та її соціальні функції.
3. Особливості сімейного виховання.
4. Законодавство України про шлюб і сім'ю, права та обов'язки батьків щодо виховання дітей.
5. Взаємодія школи і сім'ї.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: повна сім'я, окрема сім'я, проста сім'я, нуклеарна сім'я, складна сім'я, велика сім'я, егалітарна сім'я, авторитарна сім'я, дітоцентрична сім'я, благополучна сім'я, стабільна сім'я, дезорганізована сім'я, нестабільна сім'я, студентська сім'я, дискантна сім'я; репродуктивна функція, матеріальна функція, культурологічна функція, виховна функція; правова основа діяльності сучасної сім'ї.

Теми рефератів

1. Формування стосунків між батьками та дітьми.
2. Як ми спілкуємося в сім'ї.
3. Вплив родинного виховання на розвиток дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки Україна: Підручник. К.: Либідь, 2006. - 419 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник.-К.: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія /Уклад.: Любар О.О.; за ред. Кременя В.Г.-К.: Знання, 2005. – 767 с.
4. Коменский Я. А. Материнская школа // Избр. пед. соч.: в 2 т. — М., 1986.
5. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка родинного виховання: Навч. посіб. — К.: Знання, 2006. — 324 с.
6. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.-метод. посібник. Вид. 3-е, доп.-К.: Центр учбової літератури, 2008. – 190 с.
7. Макаренко А.С. О воспитании. - М.: Политиздат, 1990.
8. Макаренко А.С. Педагогические сочинения в 8 т. - М.: Педагогика, 1984. - Т.8.
9. Родинна педагогіка : навч.-метод. посібн. / А.А.Марушкевич, В.Г.Постовий, Т.Ф.Алексеєнко та ін. — К.: Видавець ПАРА-ПАН, 2002. — 216 с.
10. Родинні взаємини і проблеми виховання дітей / за ред. В. Костіва. — Івано-Франківськ, 1995.
11. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. — К., 1997.
12. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. — К., 1978.
13. Уинделл Д. Дисципліна: 50 надежных способов воспитания детей. — М., 1996.
14. Ушинський К. Д. Про сімейне виховання. — К., 1974.
15. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посібник. Вид. 2-ге, доп.-К.: Академвидав, 2006. – 560 с.

Практичне заняття № 13. Педагогічна система Я. А. Коменського – засновника педагогічної науки та реформатора школи (2 год.).

МЕТА: узагальнити знання про стан суспільного розвитку Європи, зокрема Чехії, в епоху Просвітництва; засвоїти основні етапи життя і діяльності Я.А.Коменського; систематизувати провідні ідеї педагогічної теорії видатного чеського педагога.

План.

1. Життя, педагогічна діяльність і умови формування світогляду Я. А. Коменського.
2. Педагогічні ідеї Я. А. Коменського. "Велика дидактика" – основа теорії і практики виховання та навчання.
3. Дидактичні погляди Я. А. Коменського.
4. Роль вчителя і вимоги до нього в педагогічній спадщині Я. А. Коменського.
5. Значення педагогічної спадщини Я.А. Коменського для сучасної школи.

Література:

1. Історія педагогіки : навч. посібник / За ред. М.В.Левківського, О.А.Дубасенюк. – Житомир: ЖДПУ, 1999. – 336 с.
2. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. - Тернопіль, 1996.
3. Коменський Я.А. Вибрані твори у 2-х томах. – К., 1982:
 - "Велика дидактика";
 - "Материнська школа";
 - "Світ чуттєвих речей в картинках";
 - "Загальна порада про виправлення справ людських".
4. Левківський М.В. Історія педагогіки : навч.-метод. посібник. Вид. 4-те,. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 190 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.culonline.com.ua/Books/Istor_pedagog-Levkivskiy.pdf
5. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах : навч. посібник. – Суми : СумДПУ, 2000.

Практичне заняття № 14. Виховання, освіта та педагогічна думка у Західній Європі у XIX ст. (Й.Г.Песталоцці, Ф.-А.В.Дістервег, Й.Ф.Герbart).

МЕТА: узагальнити і засвоїти основні етапи життя й діяльності Й.Г.Песталоцці; Ф.-А.В.Дістервега, Й.Ф.Герbart; охарактеризувати їх основні положення теорії освіти та виховання.

План.

1. Педагогічна діяльність та соціальні погляди І.Г.Песталоцці.
2. Теорія елементарної освіти І.Г. Песталоцці.
3. Основи первинного навчання і методики початкової освіти.
4. Життя Герbart та становлення його як вченого з світовим ім'ям.
5. Етичне обґрунтування мети виховання.
6. Роль інтересу в процесі навчання як основне питання дидактики.
7. Песталоцціанство в Німеччині (Ф.А.Дістервег).

Теми рефератів

1. Вчення І.Г. Песталоцці про розумову освіту.
2. Ідея трудового виховання і фізичного розвитку у спадщині І.Г.Песталоцці.
3. Песталоцці про зміст і методи морального виховання.
4. Порівняльний аналіз змісту і методики навчання Й. Песталоцці, А. Дістервега, Й. Герbart.
5. Основні етапи навчального процесу (А. Дістервега і сучасної дидактики).

Література

1. І.Г. Песталоцци “Как Гертруда учит своих детей”. // Избр. Пед. соч.: В 2т. –М., 1981. – Т.1// листи 4, 6-10, 12.13.
2. І.Г. Песталоцци «Памятная записка парижским друзьям о сущности и цели метода»// там же.
3. І.Г. Песталоцци «Лебединая песня» // Там же Т.2.
4. Левківський М.В. Історія педагогіки : навч.-метод. посібник. Вид. 4-те,. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 190 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.culonline.com.ua/Books/Istor_pedagog-Levkiivskiy.pdf
5. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах : навч. посібник. – Суми : СумДПУ, 2000.

Практичне заняття № 15. Видатний вітчизняний педагог К.Д. Ушинський

МЕТА: засвоїти основні етапи життя, педагогічної діяльності та світогляду К.Д.Ушинського; проаналізувати основні положення теорії і практики педагога; охарактеризувати зміст педагогіки як науки і мистецтва виховання, її антропологічні основи; визначити основні аспекти обґрунтування К.Ушинським необхідності формування в учнів національного характеру, народних поглядів і переконань, світогляду, моралі.

План.

1. Життя, педагогічна діяльність і умови формування світогляду
2. К.Д.Ушинський про педагогіку (у вузькому й широкому розумінні цього поняття) як науку і мистецтво виховання.
3. Розробка К.Д.Ушинським принципу народності виховання і національної системи виховання.
4. К.Д.Ушинський про застосування в навчанні й вихованні народної педагогіки.
5. Дидактичні погляди К.Д.Ушинського. Вимоги до вчителя.

6. К.Д.Ушинський про моральне й трудове виховання.
7. Вплив К.Д.Ушинського на розвиток школи і педагогіки інших народів.

Література:

1. Джурицкий А.Н. История педагогики : учебное пособие для студентов педвузов / А.Н. Джурицкий. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 432 с.
2. Левківський М.В. Історія педагогіки : навч.-метод. посібник. Вид. 4-те,. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 190 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.culonline.com.ua/Books/Istor_pedagog-Levkivskiy.pdf
3. . Лордкипанидзе Д.О. Педагогическое учение К.Д.Ушинского. – М.: Педагогика, 1960. – С.250-262, 269-275.
4. Лордкипанидзе Д.О., Днепров Э.Д. Педагогическое наследие К.Д.Ушинского // Избранные педагогические сочинения: В 2-х т. – М.: Педагогика, 1974. – Т. 2. – С.365-415.
5. Лузан П.Г., Васюк О.В., Бернова О.М. Історія педагогіки та освіти в Україні. – К. : НАУ, 2007. – 302 с.
6. Очерки истории школы и педагогической мысли народов СССР XVIII - первой половины XIX вв. / Отв. ред. М.Ф.Шабаева.– М.: Педагогика, 1973.
7. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси (X – початок XX ст.) / За ред. М.Д.Ярмаченка. – К.: Рад. шк., 1991. – 381 с.13. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: В 2-х т. – К.: Рад. шк., 1983. – Т. 1. – С. 43-103.
8. Ушинський К.Д. Руководство к преподаванию по “Родному слову” // Педагогические сочинения: В 6-ти т. – М.: Педагогика, 1989. – Т.4. – 525 с.

Практичне заняття № 16. Школа і педагогічна думка в 20-30-х роках XX-го ст. Педагогічна теорія та практика А.С.Макаренка.

МЕТА: оволодіти знаннями теорії і практики видатних педагогів XX століття. Засвоїти основні етапи життя і діяльності А.С.Макаренка. Професійна спрямованість: вивчення теми сприяє формуванню у майбутніх педагогів критичного мислення, здатності аналізувати певні педагогічні теорії, враховуючи суспільно-політичні умови, у яких формувалася педагогічний світогляд А.С.Макаренка.

План.

1. Система народної освіти України в 20-30 роки XX ст. Особливості розвитку її ланок, суперечності цього процесу.
2. Основні віхи життя і педагогічної діяльності А.С.Макаренка.
3. Теорія та практика А.С.Макаренка у формуванні учнівського колективу.
4. А.С.Макаренко про поєднання навчання з трудовим вихованням.
5. Неоднозначність сучасної поведінки педагогічної спадщини А.С.Макаренка.

Теми рефератів:

- Особливості навчально-виховного процесу в колонії ім. М.Горького;
- Особливості навчально-виховного процесу в колонії ім. Ф.Е.Дзержинського.

Література:

1. Гринько Г. Нариси радянської просвітницької політики. –Харків. – 1923.
2. Декларація Норкомосу УРСР “Про соціальне виховання дітей”. – 1920.
3. Кодекс законів про народну освіту в УРСР. — 1922.
4. Козлов И.Ф. Педагогический опыт А.С.Макаренко. Книга для учителя. — М.: Просвещение. — 1987.
5. Левківський М.В. Історія педагогіки : навч.-метод. посібник. Вид. 4-те,. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 190 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.culonline.com.ua/Books/Istor_pedagog-Levkivskiy.pdf

6. Макаренко А.С. Педагогічна поема//Твори в 7-ми т.-Т.1. – К., 1953.
7. Хіллїг Г. Подряпини на образі видатного педагога // Рад.шк. – 1991. – №3.
8. Ярмаченко М.Д. Сучасність педагогічної спадщини А.С.Макаренка. – К.: Т-во “Знання” УРСР. – 1988.

Практичне заняття № 17. Основні ідеї радянської педагогіки (40-80 рр. ХХ ст.).

Видатний український педагог В.О. Сухомлинський

МЕТА: оволодіти знаннями про сутність та систему педагогічної теорії та практики В.О.Сухомлинського. Засвоїти основні етапи життя і діяльності В.О.Сухомлинського.

План.

1. Життя і педагогічна діяльність В.О.Сухомлинського.
2. Наукова педагогіка – основа творчої спадщини В.О.Сухомлинського.
3. В.О.Сухомлинський про шляхи забезпечення ”радості розумової праці“ учнів.
4. Питання морального, трудового і естетичного виховання учнів в теорії і практиці В.О.Сухомлинського.
5. Проблеми виховання громадянина.
6. Творча спадщина В.О.Сухомлинського та відродження школи і педагогіки України.

Теми рефератів:

1. Діяльність педагогів-новаторів наприкінці ХХ ст.
2. На вибір:
Педагогічні погляди Ш.Амонашвілі.
Педагогічні погляди С.Лисенкова.
Педагогічні погляди Є.Льїна.
Педагогічні погляди В.Шаталова.
3. Здобутки й недоліки радянської тоталітарної системи освіти.

Література:

1. Антологія педагогічної думки Української ССР / Составитель Н.П.Калиниченко. – М.: Педагогіка. – 1988.
2. Розвиток освіти і педагогічної думки на Україні / за ред. М.Д.Ярмаченко. – К., 1991.
3. Сухомлинська О.В. Біографія В.О.Сухомлинського у світі наукового аналізу // Рідна школа. – 1993. – № 8.
4. Сухомлинський В.О. Моя педагогічна система // Рідна школа. – 1988. – №№ 6, 7, 8, 9.
5. Сухомлинський В.О. Вибрані твори у 5-ти томах:
- “Серце віддїю дітям”;
- “Народження громадянина”;
- “Бачити себе”;
- “Батьківська педагогіка”.
6. Левківський М.В. Історія педагогіки : навч.-метод. посібник. Вид. 4-те,. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 190 с. - Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.culonline.com.ua/Books/Istor_pedagog-Levkivskiy.pdf
7. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах : навч. посібник. – Суми : СумДПУ, 2000.